

KOOSTE ESIOPETUKSEN TYÖ-, ARVIOINTI- JA KEHITTÄMISSUUNNITELMIEN ARVIOINNEISTA TOIMINTAKAUDELLA 2021-2022

Jokainen esiopetusyksikkö laatii lukuvuoden alussa esiopetuksen työ-, arviointi- ja kehittämissuunnitelman (TAK-suunnitelma). TAK-suunnitelman perustana ovat valtakunnalliset esiopetuksen perusteet (2014) ja Tuusulan paikallinen, v. 2021 päivitetty esiopetussuunnitelma. Suunnitelmaa arvioidaan ja tarkennetaan koko lukuvuoden ajan lasten tarpeet ja kiinnostuksen kohteet huomioiden. Keväällä suunnitelmaa arvioidaan laajempaan kokonaisuuteen, koko lukuvuosi huomioiden. Kaikkien esiopetusyksiköiden (kunnallinen esiopetus, ostopalveluna toteutettu esiopetus ja yksityinen esiopetus) varhaiskasvatuksen opettajat ovat kirjanneet tekemiään havaintoja, esiopetusyksiköiden yhdessä tekemää arviointia ja havaitsemiaan kehittämiskohteita yksiköiden omiin TAK-suunnitelmiin. Tähän koosteeseen on koottu arvioinnit Tuusulan esiopetuksesta sekä 1-vuotisen että 2-vuotisen esiopetuskokeilun osalta.

Syksyllä 2021 esiopetuksessa otettiin käyttöön Tuusulan päivitetty esiopetussuunnitelma. 2-vuotisessa esiopetuskokeilussa puolestaan noudatetaan omaa, v. 2021 laadittua 2-vuotisen esiopetuksen kokeiluopetussuunnitelmaa. Molemmissa opetussuunnitelmissa painotetaan lasten osallisuutta kaikessa toiminnassa, monipuolisia työskentelytapoja ja leikin merkitystä oppimisessa.

Esiopetusyksiköiden TAK-suunnitelmissa ja niiden arvioinneissa näkyvät hyvin opetussuunnitelmien painotukset; lasten osallisuutta on pyritty lisäämään ja oppimisympäristöjä muokataan yhdessä lasten kanssa yhä enemmän niin, että pitkäkestoiset ja monipuoliset leikit mahdollistuvat.

Yksiköiden TAK-suunnitelmissa oli syksyllä 2021 asetettu tavoitteita erityisesti lasten tunnetaitojen kehittymisen tukemiseen, leikin lisäämiseen toimintatapana ja ulkopedagogiikan kehittämiseen. Lasten hyvinvoinnin tukemiseen ja lisäämiseen haluttiin kiinnittää edelleen erityistä huomiota lasten osallisuutta korostavilla toimintatavoilla mm. positiivisella pedagogiikalla ja lasten vahvuuksien näkyväksi tekemisellä sekä oppimisympäristöjen muokkaamisella yhdessä lasten kanssa.

Lapsiryhmien ryhmäytymiseen on kiinnitetty erityistä huomiota toimintakauden alussa ja tämä on vaikuttanut positiivisesti lasten vuorovaikutussuhteisiin ja lasten tunnetaitoihin. Ryhmäytymiseen on kiinnitetty huomiota koko toimintavuoden ajan; lapsiryhmän dynamiikka muuttuu aina kun lapsiryhmään liittyy uusi lapsi. Lasten vahvuuksiin perustuva pedagogiikka ja siinä käytettävät menetelmät ovat auttaneet lasten itsetunnon vahvistamisessa ja näin myös vähentäneet kiusaamiseen liittyviä ilmiöitä.

Tietosisältöjä enemmän ovat painottuneet työskentelyn taidot, oppimisympäristöjen monipuolisuus ja houkuttelevuus sekä lasten oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen. Esiopetusyksiköt ovat kiinnittäneet erityistä huomiota monipuolisiin toimintatapoihin ja oppimisympäristöjen muokkaamiseen yhdessä lasten kanssa.

Kielen kehityksen tukeminen on noussut useammassa esiopetusyksikössä tärkeäksi tavoitteeksi toimintakauden aikana. Jokaisen lapsen osallisuuden mahdollistaminen vaatii kielen tukemisen lisäksi myös muiden ilmaisukeinojen tukemista ja kehittämistä. Kaikille lapsille yhdenvertainen osallistumisen mahdollisuus vaatii esiopetusyksiköiltä jatkossa vielä enemmän panostusta.

Kehittämistavoitteet tulevalle toimintakaudelle liittyvät erityisesti toimintatapaan, jossa jokaisella lapsella on mahdollisuus liittyä ryhmään ja osallistua toimintaan; kaikille yhteinen varhaiskasvatus. Jokaisen lapsen mahdollisuus tulla kuulluksi, olla osallisena ja vaikuttaa omaan oppimisympäristöönsä on teema, johon tulevalle toimintakaudella tulee erityisesti panostaa.

Covid-19 pandemia vaikutti vielä erityisesti syksyllä esiopetusyksiköiden yhteistyöhön eri tahojen kanssa. Erityisen harmilliseksi koettiin yhteistyön rajoitteet alkuopetuksen kanssa; yhteisiä toimintoja ja tapahtumia ei päästy toteuttamaan suunnitellulla tavalla. Kevätkaudella eri opetusryhmien yhdessä toimiminen kuitenkin mahdollistui ja yhteiset tapahtumat kouluilla toteutuivat suunnitellusti.

Kuluneen toimintakauden arvioinneissa näkyy edelleen huoli lapsen tuen tarpeisiin liittyvien palveluiden saamisesta ja oikea-aikaisuudesta. Lasten tuen tarpeisiin vastaamiseen tarvitaan sekä kunnan omien tukipalveluita mm. konsultoivia varhaiskasvatuksen erityisopettajia, että sosiaali- ja terveystieteiden palveluiden tuottamia tutkimus-, konsultointi- ja hoitopalveluita. Jos tarvittavia palveluita ei ole saatavissa tai palveluiden saanti viivästyy, vaikuttaa tämä erityisesti tukea tarvitsevien lasten hyvinvointiin ja välillisesti myös lapsiryhmien toimintaympäristöön. Sekä yksittäisen lapsen että koko lapsiryhmän toiminnan kannalta on erittäin tärkeää, että jokainen lapsi saa tarvitsemansa tuen kasvuun ja oppimiseen.

2-VUOTINEN ESIOPETUSKOKEILU

2-vuotisessa esiopetuksessa lapsilla on 2v aikaa kehittyä omissa taidoissaan. Hyvät oppimisvalmiudet ja innokkuus oppia uutta ovat esiopetuksen tärkeitä tavoitteita. Lapsia ei vain "valmenneta" kohti perusopetusta, vaan jokainen ikävaihe on lapselle tärkeä sellaisenaan. 2-vuotisessa esiopetuksessa kunnioitetaan ja tuetaan jokaisen lapsen omaa yksilöllistä kehitysvaihetta.

Lasten osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet itseään koskevaan toimintaan ovat keskiössä lapsiryhmän toimintaa suunniteltaessa. Oppimisympäristöjä rakennetaan ja muokataan yhdessä lasten kanssa ja lasten mielenkiinnon kohteita selvittää lasten ja huoltajien kanssa käydyillä keskusteluilla ja lapsia havainnoimalla. 2-vuotisen esiopetuksen kokeiluyksiköt arvioivat, että lasten osallisuus on toteutunut hyvin kuluneella toimintakaudella.

Lasten havainnointiin ja lasten toiminnan dokumentointiin on kiinnitetty erityistä huomiota. Lasten kiinnostusten ja mielenkiinnon kohteiden huomioiminen on oleellinen osa toiminnan suunnittelua. Lasten toiminnan dokumentointi puolestaan tekee näkyväksi lasten oppimista sekä lapsille itselleen, että huoltajille ja lapsiryhmän kasvattajille. Dokumentointi auttaa lapsia ja kasvattajia toiminnan suunnittelussa vastaamaan paremmin lasten tarpeisiin.

Esiopetusvuosien aikana leikki on tärkeä osa toimintaa sekä oppimisen muotona, että toimintamenetelmänä. Leikeissä lapset oppivat uusia asioita, oppivat ymmärtämään avaruudellisia käsitteitä ja harjoittavat hienomotorisia taitojaan. Leikki edistää lapsen kielellistä kehitystä ja kehönhallintaa sekä kasvattaa lasten fyysistä ja psyykkistä kestävyyttä erilaisissa toiminnoissa.

2-vuotisen esiopetuksen toiminnan arvioinneissa korostuu erityisesti ajan vaikutus. Kahden vuoden ajan on mahdollisuus tukea ja auttaa jokaista lasta juuri hänen omassa kehitysvaiheessaan. Lapsiryhmä pysyy pääosin samana kahden vuoden ajan, jolloin sosiaalisten suhteiden ja vertaisryhmän vaikutus pääsee vaikuttamaan positiivisesti oppimiseen. Samoin kuin 1-vuotisessa esiopetuksessa myös 2-vuotisen esiopetuksen tavoitteissa ja arvioinneissa pääpaino on lapsen kaveritaitojen ja tunnetaitojen harjoittamisessa. Hyviksi koettuja menetelmien avulla on saatu vahvistettua lasten itsetuntoa ja tietoisuutta ja ymmärrystä omista tunteistaan.